

ТЕМА 9

Влада и политика

Како би требало да се владее со општеството?

9.1. Кој е одговорен?

Кој е најдобриот начин за владеење со држава?

9.2. Ако ти беше претседателот

За што служи владата?

9.3. Јас и мојата улога

Што треба една држава да очекува од нејзините граѓани?

9.4. Ученички парламент

Како треба да се владее со училиштата?

Тема 9: Влада и политика

Како би требало да се владее со општеството?

Политиката е процес со кој општеството, со луѓе со различни мислења и интереси, постигнува колективни одлуки за начинот на кој нивните животи треба заедно да се организираат. Тоа вклучува убедување и преговарање, и некој вид на механизам за постигнување на финална одлука, како што е гласањето. Истовремено вклучува моќ и авторитет и елемент на принуда – само да се обезбеди дека колективните одлуки се обврзувачки на групата како целина.

Политиката е дефинирана, според тоа, со термини на институциите на држава и односите помеѓу државата и нејзините граѓани. Оваа релација зазема различни форми под различни типови на политички систем, на пример, монархии, демократии и тоталитарни режими.

Во демократијата, граѓаните уживаат политичка еднаквост. Колективните одлуки се носат преку некоја форма на мнозинско гласање од самите граѓани или од нивните избрани претставници. Но, демократската политика не е само гласање. Таа е, исто така, дискусија и дебата и можности за граѓаните да направат нивните гласови да бидат слушнати, особено за прашања од јавно значење.

Важно прашање во демократија е правилната функција на институциите на државата и соодветните обврски на граѓаните. Друго прашање е степенот до кој индивидуалните институции во демократијата треба да бидат демократски управувани (училиштата, на пример).

Учење за образование за демократско граѓанство и човекови права

Преку овие серии на часови учениците ќе:

- Развијат разбирање за различните форми на владеење и нивните импликации врз граѓаните;
- Поголемо разбирање на одговорностите и функциите на владата и соодветните обврски на граѓаните;
- Бидат повеќе запознаени со демократските процеси;
- Разберат повеќе за политичкиот систем во својата земја.

Читателот ќе забележи дека во следните наставни планови, се препорачува домашната работа, која ќе го поддржува учењето и разбирањето на учениците. Идеално, следните часови треба да започнат со инпут од учениците. Ова одзема време и често дава поттик за прашања на час, покажувајќи ја потребата за повторување или објаснување, или пак спонтано започнување на дискусиите. На наставникот е да одлучи дали има време за дополнителни часови, за темата, кои ќе бидат во интерес на учениците и за нивно учење. Очигледно, постојат граници за проширување на темата, па затоа потребни се алтернативи. Ако

временскиот простор е ограничен, наставникот може да собере дел или сите напишани домашни задачи и да даде повратен одговор или некогаш да ја оцени работата на учениците. Учениците, исто така, можат доброволно да ја предадат нивната работа. Конечно, домашната работа може да служи како повторување или подготовка за тест. Наставникот како принципиелна работа, секогаш треба да ја земе предвид, функцијата на домашната работа и да реши дали да го интегрира во неа сопствениот план на часовите, и доколку го интегрира, како. Пример од овој вид планирање се дискутира во описот на четвртиот час.

Тема 9: Влада и политика

Како би требало да се владее со општеството?

Наслов на часот	Цели на учењето	Задачи за учениците	Материјали	Метод
Час 1: Кој е одговорен?	Учениците учат за различните форми на владеење, на пр. демократија и диктаторство.	Учениците размислуваат за праведноста на системот на владеење во некое место, во замислено општество.	Копии од материјалот за учениците 9.1. за секој ученик, хартија и пенкало.	Приказна, работа во парови, одделенска дискусија, формална дебата.
Час 2: Ако ти беше претседателот	Учениците можат да ги објаснат функциите и одговорностите на владеење.	Учениците замислуваат дека формираат влада и треба да решат како да се потрошат владините пари. Тие размислуваат за видовите на социјални идеали кои сакаат да ги постигнат.	Големо парче хартија, маркери и ливчиња за секоја група од 4-6 ученици.	Постери, презентации, мала групна работа и дискусија во одделението.
Час 3: Јас и мојата улога	Учениците учат за должностите на граѓаните во демократското општество.	Учениците размислуваат за видовите на обврски кои ги имаат граѓаните и како тие можат да бидат охрабрани посериозно да ги прифатат нивните обврски.	Сет од картички за дискусија (материјал за учениците 9.2.) големо парче хартија и маркери за секоја група од 4-6 ученици.	Презентации, мала групна работа и дискусија во одделението.
Час 4: Ученички парламент	Учениците можат да ги дефинираат критериумите во однос на тоа како треба да се владее со училиштето и улогата на ученичките тела во овој процес.	Учениците размислуваат како би работел нивниот идеален ученички парламент.	Прашалник за секој ученик (материјал за учениците 9.3.) големо парче хартија и маркери за секоја група од 4-6 ученици.	Презентации, индивидуална, мала групна работа и дискусија во одделението..

Час 1:
Кој е одговорен?
Кој е најдобриот начин да се владее со една држава?

Цел на учењето	Учениците учат за различните форми на владеење, на пр. демократија и диктаторство.
Задачи за учениците	Учениците размислуваат за праведноста на системот на владеење во некое место, во замислено општество.
Материјали	Копии од материјалот за учениците 9.1 за секој ученик, хартија и пенкало.
Метод	Приказна, работа во парови, одделенска дискусија, формална дебата.

Концептуално учење

Формите на владеење можат да бидат класифицирани на различни начини, на пример, во зависност кој ја поседува моќта, како моќта е доделена на луѓето, каде лежи суверената власт и како се спроведуваат правилата. Во практика, главни типови се: демократија, монархија, теократија и тиранија или диктаторство. Тие треба да се сметаат како „идеални типови“, бидејќи во реалноста, тие можат да коегзистираат во иста земја – на пример, парламентарна демократија може да содржи во себе елементи на диктаторство, или може да коегзистира со владеечко кралско семејство.

Часот

Наставникот го започнува часот со читање на приказната „Кралството Сикал“ (материјал за учениците 9.1.) Учениците треба да поседуваат копија од приказната, со што ќе можат да ја следат додека наставникот ја чита.

Наставникот треба да престане со читањето по еден дел од приказната и да праша:

- Што мислите за животот во Сикал од тоа што го слушнавте досега?

На крајот на приказната, наставникот треба да праша:

- Што мислите за животот во Сикал сега?

Наставникот ги дели учениците по парови и им кажува да размислат за квалитетот на животот во Сикал. На учениците им се дава парче хартија на кое треба да запишат што мислат за предностите и недостатоците на живеење во Сикал.

Наставникот им кажува на паровите да ги презентираат нивните идеи пред одделението во целина и ги запишува главните поенти со цел сите да гледаат.

Потоа, наставникот им кажува на учениците да се осврнат на начинот на кој се владее со Сикал:

- Дали мислите дека со Сикал се владее на праведен начин? Зошто да, или зошто не?
- Ако мислите дека може да се владее на поправеден начин, кои нешта би требало да ги промените за да биде поправеден?

Во продолжение, наставникот им кажува на учениците да замислат дека се жители на Сикал. Одделението е поделено во две големи групи за дебата: на едната група ѝ е кажано да дискутира во полза на тоа државата да продолжи да биде управувана од крал; на другата група ѝ е кажано да дискутира дека секој жител – не само кралот – треба да има глас во владеењето на земјата. Наставникот им дава на учениците неколку минути да размислат и да запишат аргументи кои можат да ги искористат во дебатата. Двете различни групи седат, соочувајќи се на спротивните страни на училницата при што дебатата започнува. Учениците, од секоја страна, според редоследот ги изразуваат своите погледи – можеби помогнати од „зборувачко стапче“, што претставува, стапче кое се користи како микрофон.

Наставникот ги замолува учениците да ги дадат своите мислења за да види која од двете страни има најдобри аргументи.

Сега, учениците се подготвени за кратко објаснување (индуктивен приод).

Наставникот ги запишува имињата на петте типови на управување и објаснува по што тие се разликуваат, упатувајќи на ученички импут, каде што е можно:

- Монархија;
- Демократија;
- Диктаторство;
- Теократија;
- Анархија.

Часот завршува со прашување на учениците за системот на владеење во нивната држава. За домашна работа, учениците треба да откријат повеќе за тоа и да состават квиз – 5-10 прашања – за да го тестираат знаењето на другите во одделението, на следниот час.

Час 2:
Ако ти беше претседателот
За што служи владата?

Цел на учењето	Учениците можат да ги објаснат функциите и одговорностите на владеењето.
Задачи за учениците	Учениците замислуваат дека формираат влада и треба да решат како да се потрошат владините пари. Тие размислуваат за видовите на социјални идеали кои сакаат да ги постигнат.
Материјали	Големо парче хартија, маркери и ливчиња за секоја група од 4-6 ученици.
Метод	Постери, презентации, мала групна работа и одделенска дискусија.

Концептуално учење

Должноста на владата во демократското општество е да го промовира заедничкото добро. Тоа е повеќе отколку доброто на мнозинството. Тое е она што претставува основна полза на сите членови на општеството. Што значи тоа во практика, често е предмет на дебата. Бројни различни – понекогаш конфликтни социјални идеали се предлагани како – социјална помош, безбедност, правда, социјална хармонија, човекови права или просперитет. Давање предност на овие идеали во реалните потрошувачки планови може да биде тешко, особено кога достапните ресурси на владата се секогаш ограничени.

Часот

Наставникот го започнува часот со делење на учениците во групи од 4-6 и давање на секоја група големо парче хартија и маркери.

Тој им кажува на групите да замислат дека живеат во одреден момент од иднината и дека ги поставиле да бидат главни во владеењето на државата – со други зборови, тие се владата. Како влада, тие имаат за трошење 6 милијарди долари. Наставникот може да ја прилагоди оваа вредност на годишниот буџет на владата во земјата.

Задачата на групите е да решат како ќе ги потрошат овие пари во текот на следната година. Користејќи хартија и маркери, секоја група прави постер објаснувајќи како, како влада, ќе ги потрошат овие средства и потоа да дадат презентација опишувајќи ги идеите на остатокот од одделението. На крајот од секоја презентација, другите ученици имаат можност да ја прашуваат групата за нејзините планови за трошење.

Наставникот, исто така, ги прашува групите како начин на воведување на нова информација во врска со економијата и начинот на кој функционира владата, на пример:

- Дали сте помислиле да искористите нешто од парите за да го отплатите надворешниот долг?
- Дали треба да искористите дел од парите за да отворите работни места?
- Колку важно е за владата да троши пари за образованието?

Наставникот потоа работи со целото одделение за да исцртаат листа, видлива за секој, за сите работи на кои тие мислат дека владата треба да троши пари.

Следно, наставникот им кажува на учениците да се вратат во нивните групи и им дава на секоја група ливче хартија кое содржи листа на социјални идеали, кои една влада во демократското општество може да се обидува да ги постигне, на пример:

- Социјална помош;
- Безбедност;
- Правда;
- Социјална хармонија;
- Човекови права;
- Просперитет.

Групите треба да се обидат да ги согласат идеалите од листата со областите за трошење, кои веќе ги определиле, земајќи ги предвид кои од идеалите се постигнати со секој од нивните потрошувачки ставки.

Наставникот ги прашува учениците да ги презентираат нивните идеи пред одделението во целина, и го завршува часот со прашување на сите ученици:

- Што мислите, која е најважната одговорност која владата мисли дека ја носи?

За домашна работа, наставникот ги замолува учениците да пронајдат некои од начините на кои се трошат владините пари во нивната земја. Тие можат да го направат тоа со гледање на телевизија или читање на весник. Учениците презентираат што откриле на почетокот од следниот час и размислуваат дали нивните приоритети би биле исти.

Час 3:

Јас и мојата улога

Што треба една држава да очекува од нејзините граѓани?

Цел на учењето	Учениците учат за должностите на граѓаните во демократското општество.
Задачи за учениците	Учениците размислуваат за тоа кои обврски ги имаат граѓаните и како тие можат да бидат охрабрани посериозно да ги прифатат нивните обврски.
Ресурси	Сет од картички за дискусија (материјали за учениците 9.2.) големо парче хартија и маркери за секоја група од 4-6 ученици.
Метод	Презентации, мала групна работа и одделенска дискусија.

Концептуално учење

Граѓаните во демократското општество треба да очекуваат да им бидат доделени определени права како: граѓански права, политички права, социјални права, културни права и права за животната околина. Што би требале да бидат овие права е материја за дебата, како што е и прашањето за одговорностите кои доаѓаат со овие права. Некои луѓе мислат дека граѓаните треба да имаат само една одговорност – да го почитуваат законот. Други сметаат дека општеството бара граѓаните да имаат многу поголем обем на одговорности.

Часот

Наставникот го започнува часот со делење на учениците во групи од 4-6 и им дава на секоја група сет од картички за дискусија (материјал за учениците 9.2.). Секоја од картичките содржи по една граѓанска должност.

Наставникот им кажува на групите да ги сортираат картите во три категории – во зависност од тоа дали сметаат дека предложената должност на картичката треба да се примени на:

1. СИТЕ граѓани;
2. НЕКОИ граѓани; или
3. НИТУ ЕДЕН граѓанин.

Наставникот потоа им кажува на учениците да ги презентираат нивните одлуки пред целото одделение и да го образложат своето размислување.

Учениците се враќаат во нивните групи и им се дава голем лист хартија и маркери. Наставникот им кажува на групите дека нивна задача е да нацртаат „граѓанска повелба“. Тие треба да го поделат листот хартија на две колони. Во првата колона треба да напишат што мислат во врска со тоа дека граѓаните треба да очекуваат од нивната држава (под насловот „ПРАВА“), а во втората, што се очекува од граѓаните за возврат на тоа (под насловот „ОДГОВОРНОСТИ“).

Кога тие ќе завршат, групите треба да ги презентираат нивните идеи на остатокот од одделенето и да им дадат можност на другите ученици да ги испрашуваат за нивната работа.

Конечно, наставникот треба да го запраша целото одделение:

- Дали мислите дека граѓаните во вашата држава секогаш ги спроведуваат нивните одговорности како граѓани, онака како што треба? Зошто да, или зошто не?
- Кои видови на работи мислите дека би можеле да бидат направени за луѓето да се охрабрат посериозно да ги преземаат нивните одговорности како граѓани?
- Дали мислите дека на граѓаните треба да им се одземат некои права, ако тие соодветно не ги спроведуваат нивните одговорности како граѓани? Зошто да, или зошто не?

За домашна работа, учениците треба да спроведат анкета во семејството и кај пријателите, прашувајќи ги што мислат дека одговорностите треба да бидат. Тие треба да ги презентираат резултатите пред одделението на почетокот од следниот час.

Час 4:
Ученички парламент
Како треба да се владее со училиштата?

Цел на учењето	Учениците можат да ги дефинираат критериумите во однос на тоа како треба да се владее со училиштето и улогата на ученичките тела во овој процес.
Задачи за учениците	Учениците размислуваат како би работел нивниот идеален ученички парламент.
Материјали	Прашалник за секој ученик (материјал за учениците 9.3.) големо парче хартија и маркери за секоја група од 4-6 ученици.
Метод	Презентации, индивидуална, мала групна работа и одделенска дискусија.

Концептуално учење

Младите луѓе се исто така граѓани. Тие имаат право на збор за работите кои влијаат врз нив и нивните заедници. Ова го вклучува и нивното училиште. Механизмите кои дозволуваат учениците да имаат збор во работењето на нивните училишта, не само што помага да се осигура дека младите луѓе го уживаат ова право, туку исто така им помагаат да научат за демократските процеси. Сепак, какви можат да бидат овие механизми, е прашање за дебата. Некои луѓе мислат дека е важно секое училиште да има свој одделен ученички парламент, други велат дека тоа не е потребно и дека постојат други патишта за создавање на можности учениците да придонесат во работењето на нивното училиште.

Часот треба да започне со ученички инпути кои ги приготвиле како домашна работа. Во зависност од обемот на нивниот материјал и потребата за дискусија, предвиденото време можеби треба да биде зголемено и на следниот час. Бидејќи постојат граници за оваа опција, наставникот може исто да ги собере ученичките работи и да им даде писмен одговор. Сепак, наставникот треба да се осигура дека на ученичката работа ѝ се придава внимание.

Часот

Учениците го започнуваат часот со презентирање на резултатите од нивните анкети кои покажуваат што мислат нивните семејства и пријатели за одговорностите како граѓани. Учениците дискутираат за нивните резултати. Наставникот го претставува новиот наслов упатувајќи на ученичкиот материјал, како соодветен, и прашувајќи ги учениците што мислат за тоа колку добро работи нивниот училиштен совет или ученички парламент. Ако моментно не постои ниту една форма на претставување на учениците, наставникот треба да ги запраша учениците дали тие знаат некои училишта кои го имаат тоа, и ако знаат во каква форма го изведуваат.

Наставникот им кажува на учениците дека нивната задача е да го замислат идеалниот ученички парламент – кој претставува група на демократски избрани ученици кои ги претставуваат интересите на ученичкото тело во нивното училиште.

Потоа го дава прашалникот (материјал за учениците 9.3.) кој учениците самостојно го пополнуваат.

Наставникот, потоа, ги дели учениците во групи од 4-6. Учениците во групите имаат некое време да ги споредат нивните одговори на прашалникот и да се прашаат меѓусебно одредени прашања. Следно, наставникот ѝ дава на секоја група големо парче хартија и маркери. Задачата за групите е да го скицираат уставот на нивниот идеален училиштен парламент. Наставникот треба да објасни што е устав и да даде некои примери на правилата кои може да се очекува да се најдат во уставот на ученичкиот парламент.

Кога групите ќе завршат, тие ја презентираат нивната работа пред остатокот од одделението и ги земаат предвид прашањата кои ќе произлезат, на пример:

- Колку моќ треба да имаат учениците, а колку училишниот директор и наставниците?
- Кој треба да го има последниот збор во одлуките кои влијаат на работењето на училиштето?
- Дали училиштето може да биде демократија?

Конечно, учениците треба да направат одделенска презентација за училишниот директор, и ако сакаат, да направат некои конкретни предлози за нивниот сопствен училиштен парламент.

За домашна работа, учениците треба да спроведат анкета кај семејството и пријателите, прашувајќи ги:

- Дали мислите дека секое училиште во државата треба да има ученички парламент? Зошто да и зошто не?
- Учениците треба да ги презентираат резултатите од нивната анкета на почетокот од следниот час.

Материјал за учениците 9.1. Кралството Сикал

Сикал е држава сместена високо во планините. Со векови имала малку контакт со остатокот од светот.

Иако Сикал е само малечко кралство, во последно време привлечно многу внимание. Тоа е, главно, поради необичниот начин на кој е организирано општеството.

Да се започне со тоа дека ниту еден Сикалец никогаш не е гладен. Сикалските луѓе ја произведуваат целата сопствена храна и ја делат со сите оние кои имаат потреба од неа. За секое семејство се обезбедува куќа без никаков надомест. Големината на куќата зависи од бројот на членовите во семејството. Енергијата за греење и готвење е обезбедена и бесплатна, како што се и услугите за одржување. Ако некој некогаш се разболи, секогаш е достапен доктор. На секој му се дава бесплатен медицински преглед на секои шест месеци, а негувателките секогаш прават редовни посети кај постарите луѓе, семејствата со мали деца и секој друг кој има потреба од дополнително внимание.

Во Сикал, добрите работи во животот им се достапни на сите. На секое семејство е доделена книга со ваучери кои ги разменуваат секоја година за различни луксузни предмети како, парфеми, мебел или зачини. Ваучерите можат да бидат тргувани на чесен начин или чувани одреден период на време за нешто посебно.

Како луѓето на Сикал биле способни да ги организираат сите вакви нешта? Уште одамна, од памтивек, со Сикал владеело кралско семејство. Моментниот владетел е кралот Сик III. Тој одлучува за бројот на потребните работници за секоја работа, како одгледување на храна, градење на куќи или медицинска заштита. Луѓето кои ги прават овие работи се одбрани на пет-годишна возраст и се испратени во специјални училишта на обука. Фармерите се испраќаат во земјоделски училишта, градежниците во технички училишта, здравствените работници во медицински училишта, итн. Секој друг способен за работа е вработен од кралот Сик во една од неговите кралски палати.

Најневеројатната работа за Сикал е дека таму не постојат пари. Никој не треба да биде платен, бидејќи секој има сè што му е потребно!

Вие можете да се запрашате дали некој во Сикал некогаш се жали на ова уредување. Всушност, тоа ретко се случува. Малкумина кои се жалат, се згрижувани во ментални болници. Најпосле, вие би требало да сте луди да се жалите од животот во општество како ова, зарем не?

Материјал за учениците 9.2.
Картички за дискусија

Плаќање даноци	Да се биде член на политичка партија
Право да ја браниш својата татковина	Гласање на избори
Пријавување криминал на полицијата	Поддршка на вашето семејство
Почитување на законот	Помагање на вашите соседи
Бранење на вашата држава кога е критикувана	Нешто друго ...?

Материјал за учениците 9.3. Прашања

Во вашиот идеален ученички парламент:

1. Колку ученички претставници треба да има?
2. Како точно претставниците треба да бидат избрани?
3. Колку често треба да се состанува ученичкиот парламент?
4. Каде би се состанувал ученичкиот парламент?
5. Како, доколку наставниците и родителите, би биле вклучени?
6. Кои прашања би биле дозволени да се дискутираат во училишниот парламент, а кои прашања не би биле дозволени да се дискутираат?
7. Кои видови на одлуки би биле дозволени да ги носи ученичкиот парламент, а кои одлуки не би биле дозволени да се донесуваат?